

بسم الله الرحمن الرحيم

(درس سوم: خدا خواهی و خدا خوانی)

«وَ إِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَ لِيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ»

(بقره/۱۸۶)

(و هرگاه بندگانم از تو درباره من پرسند (بگو:) همانا من نزدیکم؛ دعای نیایشگر را آنگاه که مرا می خواند پاسخ می گویم. پس باید دعوت مرا بپذیرند و به من ایمان آورند، باشد که به رشد رسند.)

از این آیه استفاده می کنیم؛ دعا کننده، آنچنان مورد محبت پروردگار قرار دارد که در این آیه، هفت مرتبه خداوند تعبیر خودم را برای لطف به او بکار برده است که می فرماید:

اگر بندگان خودم درباره خودم پرسیدند، به آنان بگو: من خودم به آنان نزدیک هستم و هرگاه خودم را بخوانند، خودم دعاها را مستجاب می کنم، پس به خودم ایمان بیاورند و دعوت خودم را اجابت کنند. این ارتباط محبت آمیز در صورتی است که انسان بخواهد با خداوند مناجات کند.

دعا کردن و خواندن خدا، همراه و همرنگ شدن با کل هستی است. چون طبق آیات، تمام هستی در تسبیح و قنوت هستند؛ «كُلُّ لَه قَانِتُونَ» «بقره/۱۱۶» و تمام موجودات به درگاه او اظهار نیاز دارند؛ «يَسْئَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ» «الرحمن/۲۹» پس ما نیز از او درخواست کنیم تا وصله ناهمگون هستی نباشیم.

قرآن درباره دعا سفارشات دارد، از آن جمله:

۱. دعا و درخواست باید خالصانه باشد. (غافر، ۱۴)

۲. دعا با ترس و امید همراه باشد. «اعراف/۵۶»

۳. دعا با تضرع و در پنهانی صورت بگیرد. «اعراف/۵۵»

۴. دعا با ندا و خواندن محفی همراه باشد. «مریم/۳»

ما در کتاب‌های حدیث، مثل کتاب شریف «اصول کافی»، صدها حدیث در اهمیت، نقش و آداب دعا، توجه و اصرار و ذکر حاجت‌ها هنگام دعا و دعای دسته جمعی و ایمان به استجاب آن آمده است.

سؤال: چرا گاهی دعای ما مستجاب نمی‌شود؟

پاسخ: مستجاب نشدن دعای ما گاهی به خاطر شرك یا جهل ماست. مرحوم علامه طباطبایی (ره) در کتاب تفسیر «المیزان» آورده: اینکه خداوند می‌فرماید: «دَعَانِ» یعنی؛ فقط مرا با اخلاص تمام بخواند و از من طلب خیر کند، خودم اجابت می‌کنم. پس اگر دعا مستجاب نشد، یا به جهت آن است که ما از خداوند نخواستیم و یا خیر نخواستیم.

البته! معنای دعا، ترك کسب و کار نیست، بلکه توکل به خداوند همراه با تلاش است. لذا در حدیث می‌خوانیم: دعای بیکار مستجاب نمی‌شود.

سؤال: با اینکه کارهای خداوند قانون‌مند و براساس عوامل و سنت‌های ثابت است، پس دعا چه نقشی دارد؟

پاسخ: همانگونه که انسان در سفر، حکم نماز و روزه‌اش غیر از انسان در وطن است، انسان دعاکننده با انسان غافل از خدا متفاوت هستند و سنت خداوند لطف به اولی است، نه دومی.

آری! دعا و گفتگو با خداوند، ظرفیت انسان را برای دریافت الطاف الهی بیشتر می‌کند.